

6. Эпштейн А. О критерии эффективности реформы образования в России / А. Эпштейн // Мир образования – образование в мире. – 2006. – № 2. – С. 38–43.
7. Василюк А. Наукові підходи до аналізу освітніх реформ / А. Василюк // Вища освіта України. – 2013. – № 2. – С. 20–25.
8. Василюк А. Реформи шкільної освіти в Польщі : історія й сучасність : монографія / А. Василюк. – Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2007. – 340 с.
9. Василюк А. Польща: освітні реформи і рух до європейських стандартів якості / А. Василюк // Вища освіта України. – 2007. – Т. 1, № 2. – С. 145–149.
10. Василюк А. Реформування шкільної освіти в Польщі: досвід для України / А. Василюк // Кримсько-польський збірник наукових праць / ред. В. Казарін. – Сімферополь: ТНУ ім. В. Вернадського, 2012. – С. 261–267.
11. Reformy edukacyjne w Polsce: tradycje i współczesność / red. I. Michalska. – Skierniewice: Wyższa Szkoła Ekonomiczno-Humanistyczna, 2001. – 255 s.

УДК 378-053.8(438)

А. МУШИНСЬКІ

СИСТЕМА ПРОФЕСІЙНОГО КОНСУЛЬТУВАННЯ ЯК ПЕРЕДУМОВА ПРОЦЕСУ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ДОРΟΣЛИХ У ПОЛЬЩІ

Висвітлено організаційно-правові аспекти професійного консультування як фактора організації професійної освіти дорослих в Польщі. Охарактеризовано основні юридичні акти щодо професійного консультування у міністерстві освіти, службах працевлаштування та соціального захисту. Описано специфіку функцій установ Польщі, які організаційно утворюють цілісну систему професійного консультування дорослих.

Ключові слова: професійне консультування, професійна освіта, школа, центр, юридичний акт.

А. МУШИНСКИ

СИСТЕМА ПРОФЕСИОНАЛЬНОГО КОНСУЛЬТИРОВАНИЯ КАК ПРЕДПОСЫЛКА ПРОЦЕССА ПРОФЕСИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКИ ВЗРОСЛЫХ В ПОЛЬШЕ

Раскрыты организационно-правовые аспекты профессионального консультирования как фактора организации профессионального образования взрослых в Польше. Дана характеристика основных юридических актов относительно профессионального консультирования в министерстве образования, службах трудоустройства и специальной защиты. Показана специфика функций учреждений Польши, которые организационно создают целостную систему профессионального консультирования взрослых.

Ключевые слова: профессиональное консультирование, профессиональное образование, школа, центр, юридический акт.

A. MUSHYNSKI

SYSTEM OF PROFESSIONAL CONSULTANCY AS A PRECONDITION FOR THE PROCESS OF ADULTS' VOCATIONAL TRAINING IN POLAND

Organization and legal aspects of professional consultancy as a factor in organization of vocational education of adults in Poland have been presented in this article. Major legal acts on professional consultancy in the Ministry of Education, employment services and those of social protection have been characterized. Consultancy in the Ministry of Education, employment services and those of social protection have been characterized. There have been described the peculiarities of institutions in Poland, which in terms of organization constitute an integrated system of professional consultancy of adults.

Keywords: professional consultancy, vocational training, a school, a centre, a legal act.

У час стрімкого науково-технічного, економічного прогресу, змін в організації праці і соціальній сфері людина повинна протягом усього життя брати участь у неперервній освіті.

Сьогодні професійної освіти, отриманої у навчальних закладах, недостатньо, щоб до кінця життя активно брати участь у трудовій діяльності. Для збільшення адекватності власної професійної кваліфікації потребам динамічного ринку праці значною мірою має сприяти професійне консультування дорослих.

Відомий педагог С. Сухи стверджує наступні постулати:

- 1) людина не може здобути у професійній школі всі відомості, необхідні для роботи і життя, адже програмні і дидактичні можливості у кожній школі обмежені;
- 2) знань, набутих у професійній школі, недостатньо для всього життя, адже виникають нові факти, проблеми і завдання, розуміння, вирішення і виконання яких вимагає застосування найновіших надбань науки і техніки;
- 3) набуті у професійній школі знання і вміння через деякий час повністю або частково забуваються, що призводить до неможливості їх застосування у практичній діяльності людини;
- 4) соціально-економічні зміни, що відбуваються в останні роки, а також технічний і технологічний прогрес, зміни в організації праці й ринкова економіка потребують тривалої модернізації знань і професійної кваліфікації [6].

Система професійного консультування в Польщі є предметом багатьох педагогічних досліджень, зокрема таких знаних науковців, як Б. Бараняк, А. Богай, М. Будкевіч, С. Квятковскі, А. Марцинкевіч та інші. Однак для розуміння багатогранності і різноплановості педагогічних проблем системи професійного консультування дорослих у Польській Республіці важливо враховувати структуру та функції численних установ, які задіяні в цій важливій сфері.

Мета статті – висвітлити організаційно-правові аспекти професійного консультування як фактора організації професійної освіти дорослих у Польщі.

Професійне консультування у Польщі підпорядковується переважно двом міністерствам – освіти та праці і соціальної політики. Міністерство освіти займається освітнім і професійним консультуванням дітей та молоді, а міністерство праці і соціальної політики реалізовує професійне консультування для дорослих. У військових службах клієнтами є військовослужбовці і частково їх сім'ї.

Завдання професійного консультування у відділі освіти регулюють такі основні юридичні акти:

- закон «Про систему освіти» від 7 вересня 1991 р. з пізнішими змінами (Закон про зміну закону «Про систему освіти» від 25 липня 1998 р.);
- розпорядження міністра народної освіти «Про організацію і принципи дії психолого-педагогічних консультативних пунктів та інших громадських центрів спеціалізованого консультування» від 15 січня 2001 р.

Професійне консультування здійснюється у системі освіти та службах працевлаштування.

Професійне консультування у системі освіти пов'язане з:

- психолого-педагогічними консультативними пунктами, у т. ч. спеціалізованими;
- школами усіх типів і ступенів;
- центрами практичного навчання;
- шкільними осередками кар'єри;
- академічними центрами кар'єри.

До основних діючих юридичних актів в галузі професійного консультування у службах працевлаштування належать:

- закон «Про працевлаштування і боротьбу з безробіттям» від 14 грудня 1994 р. з пізнішими змінами;
- розпорядження міністра праці і соціальної політики «Про особливі принципи здійснення посередництва у пошуку роботи, професійного консультування та організацію навчання безробітних, створення методичної бази для потреб професійної інформації та професійного консультування, а також організацію і фінансування клубів праці» від 9 лютого 2000 р.
- закон «Про професійну і соціальну реабілітацію та працевлаштування осіб з обмеженими фізичними можливостями» від 27 серпня 1997 р.
- розпорядження голови Ради Міністрів Польщі «Про організацію, особливі принципи і сферу діяльності державного центру зайнятості» від 21 лютого 2000 р..

У системі професійного консультування дорослих функціонують: Методичний центр інформації і професійного консультування Державного центру зайнятості, центри інформації і планування професійної кар'єри воєводських центрів зайнятості, незалежні відділи праці, народні центри ресурсів професійного консультування, департамент народної оборони з професійного консультування, агенції з професійного консультування.

Методичний центр інформації і професійного консультування. Він здійснює свою діяльність на основі наступних юридичних документів: розпорядження міністра праці і соціальної політики від 9 лютого 2000 р., та розпорядження голови РМ від 21 лютого 2000 р.

Мета Методичного центру інформації і професійного консультування полягає у забезпеченні професійних консультантів в установах праці єдиним та актуальним збором професійної інформації, професійними методами і засобами праці, а також популяризацію європейського виміру професійного консультування.

У завдання центру входить зокрема, співпраця з центрами інформації та планування професійної кар'єри та з установами праці у сфері професійного консультування, у тому числі:

- збір інформації стосовно потреб і відповідності методів професійного консультування;
- збір даних стосовно очікувань у сфері професійної інформації;
- діагностика навчальних потреб професійних консультантів;
- організація семінарів для працівників центрів інформації та планування професійної кар'єри і повітових центрів зайнятості.

Центри інформації і планування професійної кар'єри воєводських центрів зайнятості. Кожен центр – це спеціалізована установа воєводської служби зайнятості, яка збирає і надає доступ до інформації про професії, ринок праці, можливості отримання професійної кваліфікації та допомагає клієнтам у прийнятті рішень щодо вибору професії.

Центр інформації і планування професійної кар'єри допомагає:

- визначити власні професійні очікування;
- оцінити інтерес та професійні здібності;
- вибрати напрямок навчання;
- проаналізувати ринок праці з точки зору власних професійних переваг;
- скласти індивідуальний план дій;
- ознайомитись з методами і способами пошуку роботи;
- написати автобіографію і мотиваційний лист;
- підготуватися до співбесіди з працедавцем;
- працедавцям при підборі працівників на посади, які вимагають особливих психофізичних характеристик.

На повітовому рівні служби зайнятості реалізують зазначені завдання в рамках професійного консультування та інформації стосовно професій за допомогою профконсультантів, які тут працюють.

Незалежні відділи праці. Організації, які надають послуги з професійного консультування, – це:

- мобільні центри надання професійної інформації;
- молодіжні центри кар'єри;
- клуби праці;
- центральний методичний осередок надання професійної інформації.
- Послуги, що надаються в рамках незалежних відділів праці:
- надання індивідуальних і групових порад;
- надання інформації стосовно професій;
- підготовка молоді до виходу на ринок праці та самостійного працевлаштування.

Народні центри ресурсів професійного консультування. Основною функцією Народного центру ресурсів професійного консультування (НЦРПК) є сприяння освітньої і професійної мобільності громадян та забезпечення усім громадянам Європи однакових можливостей доступу до інформації щодо навчання у своїй країні та інших країнах Європи. НЦРПК підтримує професійне консультування впродовж усього життя.

З наведеної функції випливають його наступні завдання:

- накопичення, перетворення і розповсюдження інформації на тему можливостей навчання, у тому числі професійного навчання у Польщі, з метою задоволення інформаційних потреб громадян Польщі та інших європейських країн;
- збір і розповсюдження інформації про можливості здобуття освіти в інших європейських державах з метою задоволення потреб вітчизняних споживачів;
- ініціювання, промоція і розвиток співпраці між організаціями, які проводять професійне консультування у Польщі і в країнах ЄС у сфері діяльності НЦРПК;
- облік інформаційних потреб партнерів НЦРПК і клієнтів, а також складання різних обов'язкових і фінансових звітів;
- участь у розвитку європейської мережі НЦРПК;
- удосконалення кадрів профконсультантів;
- видавнича діяльність.

Департамент народної оборони з професійного консультування. У його склад входять насамперед Центральний та місцеві осередки професійної активізації.

Клієнтами осередків професійної активізації є:

- військовослужбовці після звільнення з професійної служби;
- колишні військовослужбовці за професією;
- члени сімей (дружини і діти) військовослужбовців, які загинули або померли у зв'язку з виконанням службових обов'язків.

Осередки професійної активізації реалізують професійне консультування завдяки:

- наданню групових та індивідуальних порад;
- наданню інформації щодо професій;
- перекваліфікації;
- підготовці до виходу на цивільний ринок праці;
- допомозі у пошуку роботи на цивільному ринку праці;
- проведенню активізуючих занять;
- співпраці з інституціями ринку праці;
- співпраці з працедавцями.

Агенції професійного консультування. Вони реалізують наступну консультативну діяльність:

- надання допомоги при виборі відповідної професії і місця працевлаштування;
- надання необхідної інформації для прийняття рішень щодо професії;
- проведення активізуючих занять;
- надання працедавцям допомоги при підборі кандидатів на роботу, зокрема надання інформації і консультування у цій сфері.

Клієнтами можуть бути всі особи, зацікавлені консультативними послугами цього виду.

Основною метою надання послуг професійного консультування дорослих є визначення професійних переваг, аналіз наявної професійної кваліфікації та компетенції, а потім консультування способу їх використання у професійній кар'єрі. Процес консультування служить, зокрема, коригуванню незадовільних ситуацій у професійному житті людини внаслідок невідповідного вибору професії і неефективного функціонування на ринку праці.

Компетентна допомога з профконсультування надає можливість професійного розвитку протягом усього життя. У сферу надання допомоги входять також різні форми підтримки у вирішенні проблем, пов'язаних з професійною діяльністю.

Власне, як зазначає С. Сухи, професійне консультування поєднує два чинники: 1) інтереси, здібності і 2) зміни професійної ситуації громадян з можливостями та потребами ринку праці. Вони виконують складну для аналізу роль підвищення рівня і збільшення ефективності навчання працівників і безробітних. Відповідно до цього професійне консультування виконує вагомий роль у неперервній освіті, адже сприяє зацікавленим особам завдяки компетентним консультантам творити власну професійну кар'єру відповідно до вимог динамічного ринку праці.

ЛІТЕРАТУРА

1. Baraniak B., Budkiewicz M. Standaryzacja kształcenia zawodowego. – Warszawa: Wyd. IBE, 1998. – 201 s.
2. Bogaj A., Kwiatkowski S. Szkoła a rynek pracy. – Warszawa: Wyd. Naukowe PWN, 2006.
3. Kwiatkowski S. M., Bogaj A., Baraniak B. Pedagogika pracy. – Warszawa: Wyd. Akademickie i Profesjonalne, 2007. – 125 s.
4. Kwiatkowski S.M. Kształcenie zawodowe, rynek pracy, pracodawcy. – Warszawa: Instytut Badań Edukacyjnych, 2000. – 301 s.
5. Marcinkiewicz A. Kształcenie zawodowe a rynek pracy. – E-mentor. – 2012. – Nr 2 (440).
6. Suchy S. Edukacja dorosłych pracowników i bezrobotnych. – Warszawa: Difin SA, 2010. – 212 s.